

Ján Levoslav Bella

**Slovenské štvorspevy
pre mužský štvorhlas**

***Slowakische vierstimmige
Männergesänge***

***Four-part Slovak Songs
for Four Male Voices***

Ján Levoslav Bella (1843 – 1936)

Slovenské štvorspevy pre mužský štvorhlas
Slowakische vierstimmige Männergesänge
Four-part Slovak Songs for Four Male Voices

Slovenské štvorspevy I., II. (1864, 1865 Wien)

1	Ohlas (<i>Slovenský brat! objím si mat'</i>)
J. L. Bella / Andrej Sládkovič	4:05
2	Vlast' moja (<i>Kde dom je môj? Kde vlast' moja?</i>)
Ján Kadavý, J. L. Bella / August Horislav Krčméry	2:45
3	Žiaľ (<i>U proudů valných Dunaje širého</i>)
J. L. Bella / Jozef Miloslav Hurban	2:24
4	Sláva šlechetným (<i>Kto za pravdu horí v svätej obeti</i>)
J. L. Bella / Karol Kuzmány	2:31
5	Slovenský spev (<i>Spievajte si, spievajte</i>)
J. L. Bella / Jonatán Dobroslav Čipka	2:28
6	Žatevná (<i>Čieže je to jarnie žitko pod horami?</i>)
J. L. Bella / Ján Kollár	3:02
7	Otčina (<i>Otčina ty naša milá slovenská!</i>)
Ján Kadavý, J. L. Bella / Michal Miloslav Hodža	3:42
8	Slovák vo svojej vlasti (<i>Slovák, Slovák, odkuds' rodák?</i>)
J. L. Bella / Michal Chudovský	1:43
9	Chorvátom (<i>Nad nami sa krútia sokoly</i>)
J. L. Bella / J. Kmeth	1:07
10	Hojže Bože! (<i>Hojže Bože, jak to bolí</i>)
August Horislav Krčméry, J. L. Bella / Andrej Sládkovič	4:09
11	Bratislava (<i>Bratislava, Bratislava! Tam zapadla Slávov sláva</i>)
Ján Kadavý, J. L. Bella / Juraj Zvestoň Bulla	2:24

12	Už Slovensko vstáva (<i>Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú</i>)
J. L. Bella / Janko Matúška	2:52
13	Domov Slováka (<i>Kde domov môj?</i>)
František Škroup, J. L. Bella / Josef Kajetán Tyl, František Vítězoslav Sasinek	3:11
14	Nitra (<i>Nitra milá, Nitra</i>)
J. L. Bella / národná	2:59
15	Valaská (<i>Po valasky od zeme!</i>)
J. L. Bella / národná	1:04
16	Pod Kriváněm (<i>Hej, pod Kriváněm to jest krásny svět</i>)
J. L. Bella / národná	1:58
17	Von do poľa (<i>Von do poľa, junač mladá!</i>)
J. L. Bella / Eugen Vrahobor Špárnensis Zlatiborský	2:56
18	Dumka (<i>V mojom ty srdci žiješ, rod milený!</i>)
J. L. Bella / August Horislav Krčméry	2:37
19	Bolo – bude (<i>Veje vetrík, veje, od Tatier k Dunaju</i>)
J. L. Bella / Samo Chalupka	2:02
20	Hej len vždy veselo (<i>Hej len vždy veselo: Cic kozy kozina!</i>)
J. L. Bella / Karol Kuzmány	2:22
21	Zdravica (<i>Hore Váhom, dolu Váhom dúha vodu pije</i>)
J. L. Bella / národná	0:26
22	Miluj národ otcov (<i>Ako ruža, keď ju vlny Váhu schytia</i>)
J. L. Bella / Mladen	2:26
23	Mlynárka a húska (<i>Kázala mi mati biele húske hnati</i>)
J. L. Bella / národná	2:18
24	Anička urosená (<i>Anička dušička, kde si bola</i>)
J. L. Bella / národná	0:58
25	Večerný zvon (<i>Milo sa večierkom ozýva zvon</i>)
J. L. Bella	0:49

Milovaným Druhom a Priateľom P. P. Gabrielovi C. Zajmus a Jankovi Sl. Kršiak
na pamiatku dňov mladých / venoval / J. L. Bella.

26	Odsúdený (<i>Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?</i>) J. L. Bella / národná	2:00
27	Ohlas (<i>Slovenský brat, objím si mat'</i>), 1928 J. L. Bella / Andrej Sládkovič	2:03
<hr/>		
Total Time:		63:34

Ensemble Momentum

Matúš Šimko – tenor / Tenor / tenor

Juraj Kuchar – tenor / Tenor / tenor

Peter Kollár – bas / Bass / bass

Tomáš Šelc – bas, umelecký vedúci / Bass, künstlerischer Leiter / bass, artistic director

© Hudobné centrum, 2023

HC 10061

SOZA / BIEM R35 0050-2-131

**SLOVENSKÉ
ŠTVORSPEVY**

mužský sbor

Usporiadal a vydal

Ján Bella.

Sošit I.

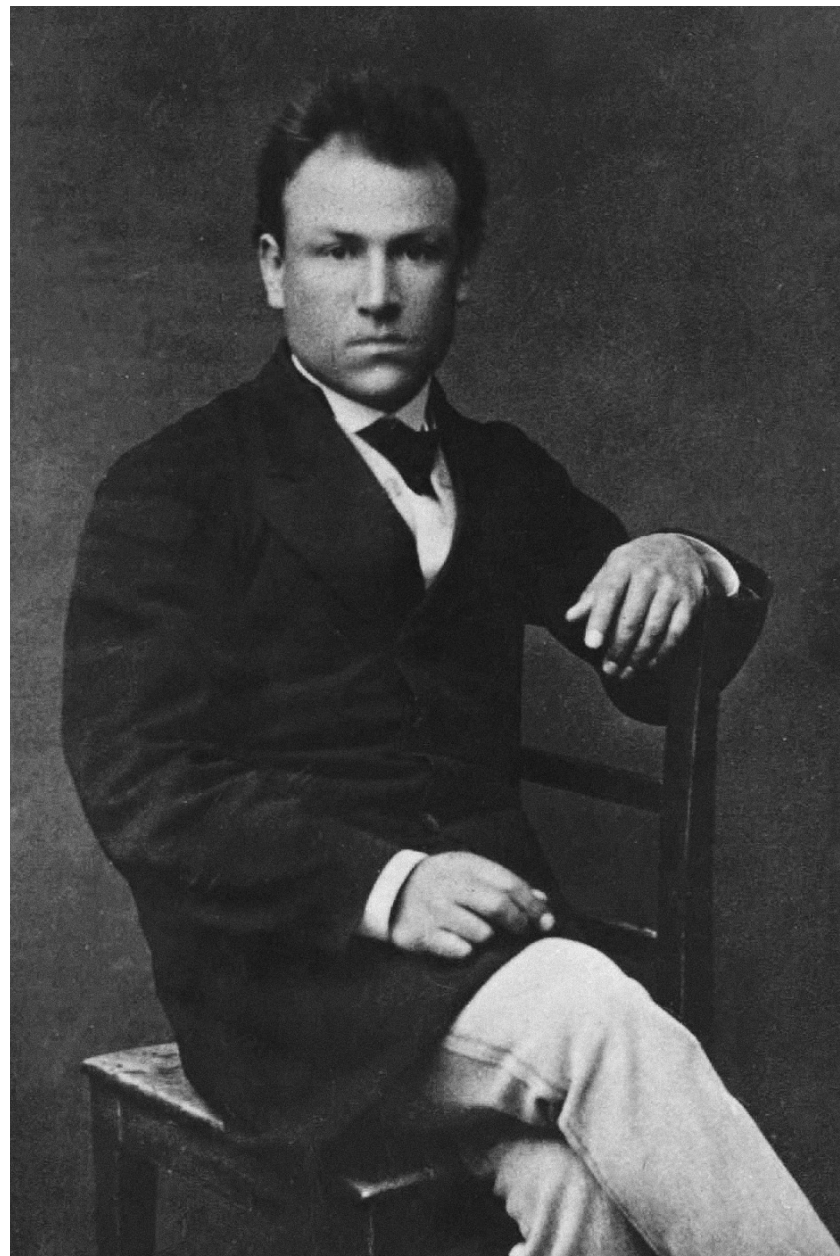
VO VIEDNI
u Františka Glöggla.

№ 1970

Cena z 1.54 kr r. č.
10 Nér.

SK / Ján Levoslav Bella (1843 – 1936) vstúpil na pôdu hudobnej kompozície už v mladom veku. Počas svojich štúdií v Banskej Bystrici a vo Viedni sa profiloval najmä ako autor cirkevnej katolíckej hudby v latinskom jazyku. No už ako dvadsaťročný sa začal plne angažovať aj v národno-obrodeneckom hnutí. Výsledkom tejto angažovanosti boli viaceré svetské zborové a inštrumentálne kompozície v rodiacom sa slovenskom jazyku. Bella počas svojich štúdií na viedenskom Pázmáneu (1863 – 1865) vytvoril a vydal v dvoch zošitoch cyklus mužských štvorhlasných zborov, ktorý nazval *Slovenské štvorspevy pre mužský zbor*. Svoj umelecký i spoločenský zámer Bella osvetlil v rozsiahlejšom úvode:

S božou pomocou a veľkodušnou podporou dakol'ko P. T. pp. velebných katolíckych kňazov započínam dielko už dávno síce slovenskému vct. obecnstvu oznámenô, avšak nedostatkom predplatkov oneskorenô. Sošitom týmto podávam drahému národu svôjmu prvú sbieročku štvorhlasných národných i pôvodných slovenských spevov pre mužský sbor. Tájdite teda, vy prvotinky národného súhlasného spevu, do kruhov a spolkov slovenských i slovanských: tájdite s blahou nádejou, že milosvojsky privítajú vás pracovníci na poli národnej osvety a objíme vás súdružná dospelejšia mládež! tájdite – že s Bohom a vzkrieste sebe i mne vo srdciach slovenských ozvenu vrelej účasti!

J. L. Bella (Banská Bystrica a Sliač, H. Weidner, 1868)

Zaväzujem sa drahému národu pokračovať vo vydávaní „ŠTVORSPEVOV“; avšak čas i všetko ostatné závisí od vct. obecnstva, jehož blahosklonnej podpore porúčam celú dôležitú vec túto. Druhý sošit istotne výnde v príhodnej dobe, a všetci P. T. pp. predplatitelia sú tým samým i naň už predplatení; či ale potom ďalšie sošity nasledovať budú, to ponechávam tej rozhodnej okolnosti, v akej miere kritike a žiadosti vct. obecnstva zadost' učiním.

Všetkých tých P. T. pánov, ktorí sa buď u mňa, buď u p. Krčméryho za predplatiteľov hlásili, týmto úctive vyzývam, aby laskave podpísané predplatky (1. zl. r. č.) rovno na mňa (Lúžno v Liptove, ostatnia počta: Osada) frankovane zaslali.

Predplatiť 1. zl. r. č. na oba sošity možno ešte; avšak len rovno u mňa a s. do októbra pod udanou adresou, od októbra pod touto: Viedeň, Stadt, Schönlaterngasse, No. 15. neu. Krámska cena oboch sošitov prevyšovať bude predplatok aj s tým, čo počtové útraty vynášajú.

Bolo mi síce úmyslom napísať aspoň stručný návod ku sriadaniu štvorhlasného sboru i spevu; avšak nechám si to na budúce.

*Ohľadom aesthetickeho vyrážania jednotlivých hlások držal som za potrebnô vo spevoch písať „sèrdce“ miesto „srdce“, „tèrpet“ miesto „trpet“,“; ponevác nám samo hlasnô „r“ v krásnej prednáške zanovite zavadzia, (srov. * na str. 5.).-*

Čo sa už štvorhlasov samých týče, poznamenávam len, že snažil som sa jednotlivé hlasy sprievodné čím

najľahšie a najspevnejšie učiniť.

Vo Viedni dňa 12^{ho} júlia 1864

VYDÁVATEĽ

F. G. 1970

Možno povedať, že oba diely Bellových *Slovenských štvorspevov* predstavovali veľmi raný pokus o vytvorenie dosiaľ neexistujúceho zborového repertoáru v národnom jazyku, ktorý po jazykovedných aktivitách Ľudovíta Štúra (*Nárečia slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí; Náuka reči slovenskej*, 1846) kodifikoval Martin Hattala (*Grammatica linguae slovenicae*, 1850; *Mluvnica jazyka slovenského*, Pešť 1864; II. *Skladba*. Banská Bystrica 1865). Jeho hlavným cieľom bolo podnietiť vznik domácej zborovej kultúry, ktorej chcel venovať pôvodné diela v slovenskom (prípadne blízkom českom) jazyku. Medzi 25 zhudobňovanými či upravovanými básnickými predlohami tu nájdeme poéziu významných predstaviteľov Štúrovej umeleckej generácie oboch dominantných konfesií (Andrej Sládkovič 1820 – 1872, August Horislav Krčméry 1822 – 1891, Jozef Miloslav Hurban 1817 – 1888, Michal Miloslav Hodža 1811 – 1870, Karol Kuzmány 1806 – 1866, Jonatán Dobroslav

Čipka 1819 – 1861, Michal Chudovský 1804 – ?, J. Kmeth ? – ?, Juraj Zvestoň Bulla 1827 – 1898, Jano Matúška 1821 – 1877, Eugen Zlatiborský 1827 – 1853, Mladen ? – ?). Bella však čerpal aj z ľudovej slovesnosti, pričom využil aj tlače Jána Kollára (*Národné zpievanky I. – II.*, 1834 – 1835), avšak najčastejším zdrojom jeho básnických, ale i melodických predlôh bola publikácia Michala Chrástka *Veniec národných piesní slovenských*, Banská Bystrica 1862 a jednotlivé čísla z časopisu *Sokol*, ktorý v roku 1862 redigoval Viliam Pauliny-Tóth, najmä príloha *Sokola* nazvaná *Hlahol*. Porovnaním týchto publikácií s Bellovými *Slovenskými štvorspevmi* zistíme, že Bella pre svoje zborové úpravy použil aj už známe hudobné predlohy Jána Kadavého (*Vlast' moja, Otčina, Bratislava*) a Augusta Horislava Krčméryho (*Hojže Bože!*). Popri pôvodných kompozíciách zhudobňujúcich najmä aktuálnu slovenskú poéziu tu nájdeme aj hymnické piesne (*Už Slovensko vstáva*, resp. *Nad Tatrou sa blýska* a *Domov Slováka*, resp. *Kde domov môj?* – ich spojením vznikla neskôr československá štátna hymna; *Sláva šlechetným – Kto za pravdu horí*; *Nitra*) a pochod *Von do poľa*. Známejšie národné piesne (*Žatevná – Čieže je to jarnie žitko*; *Chorvátom – Nad nami sa krútia sokoly*, resp. *Dobrá noc, má milá*; *Valaská – Po valasky od zeme!*; *Zdravica – Hore Váhom, dolu Váhom*; *Mlynárka a húska – Kázala mi mati biele húsky*

hnati; *Anička urosená – Anička dušička, kde si bola*) Bella čerpal zväčša zo spomínanej tlače Michala Chrástka (č. 1 – 6, 8 – 17, 19 – 24).

Bellove *Slovenské štvorspevy* doplníme prepracovanou verziou zhudobnenia básne Andreja Sládkoviča *Ohlas* z roku 1928 – obe autorské verzie oddeľuje teda hiátus 64 rokov –, ako aj úpravou národnej piesne *Odsúdený (Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?)* pre mužský štvorhlas, ktorú vydal Emanuel Starý v Prahe v publikácii *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy*.

Tlač oboch zväzkov Bellových *Slovenských štvorspevov* nebola známa ani autorom prvých bellovských monografií (Dobroslav Orel, Konštantín Hudec, Ladislav Burlas, Ernest Zavorský), a tak si toto mimoriadne historicky významné dielo dodnes nemohlo získať pozornosť, akú by si zasluhovalo. Vedeli sme o ňom vlastne len z dobových časopiseckých reklám a recenzií; až v roku 1957 sme si zásluhou štúdie Juraja Potúčka mohli urobiť obraz o Bellovom umeleckom zámere.^[1]

Bellove *Slovenské štvorspevy* predstavujú nadšený národno-obrodenecký prejav z čias pomiléniových osláv sv. Cyrila a Metoda a vzniku Matice slovenskej (4. 8. 1863). Bella pritom v týchto snahách o vznik zborovej kultúry v slovenskom jazyku nebol sám. Mal dvoch generačných súputníkov, ktorí nielen komponovali mužské zbory v slovenskom jazyku, ale aj

viedli zborové zoskupenia, Štefana Fajnora (1844 – 1909) v Senici a Karola Ruppeldta (1840 – 1909) v Liptovskom Mikuláši. Štefan Fajnor a Karol Ruppeldt v tejto svojej činnosti pokračovali aj v nepriaznivej dobe po rakúsko-maďarskom vyrovnaní, keď si Bella za svoje pôsobisko zvolil Sibiň v Sedmohradsku.

K Bellovým *Slovenským štvorspevom* možno pripojiť ako doplnok dve ďalšie kompozície pre mužský štvorhlas. v bratislavskom hudobnovedeckom seminári Univerzity Komenského sa 14. 11. 1928 udiala slávnosť udelenia titulu doktora filozofie honoris causa Jánovi Levoslavovi Bellovi pri príležitosti jeho 85. narodenín. Na tejto slávnosti odzneli v interpretácii Západoslaven-

skej speváckej župy Jána Levoslava Bellu aj jeho zborové kompozície *To deň* a revidovaná verzia úvodného zboru *Slovenských štvorspevov Ohlas*; obe verzie Bellovho zhudobnenia básne Andreja Sládkoviča oddeluje hiátus 65 rokov.

Roku 1880 Emanuel Starý (1843 – 1906) vydal v Prahe v edícii *Hlahol* tlač *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy*, ktorá obsahovala piesne *Nitra* a *Rozchod (Sivá holubička)* v úprave Jána Kadavého, piesne *Sobota, nedel'a* a *Zaľúbenec* v úprave Štefana Fajnora a pieseň *Odsúdený (Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?)* v úprave Jána Levoslava Bellu.

Vladimír Godár

[1] POTÚČEK, Juraj: *Bibliografia tlačených diel J. L. Bellu*. In: *Hudobnovedný sborník SAV I.*, 1953, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1953, s. 132 – 152; pozri *Sokol* 3, 1864, s. 320, 360; *Dalibor* 8, 1869, s. 74, 102; recenzia Milana Laciaka – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, č. 33; odpoveď Jána Egryho na Laciakovu kritiku – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, č. 34; odpoveď Milana Laciaka na antikritiku – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, č. 39 – 40; *Zpráva, Obzor* 2, 1864, č. 27; *Sokol* 4, 1865, č. 15, s. 301; *Sokol* 5, 1866, s. 191. POTÚČEK, Juraj: *Druhý zväzok Bellových „Slovenských štvorspevov“*. In: *Hudobnovedné štúdie II.* Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1957, s. 167 – 177 (štúdia obsahuje faksimile 2. zväzku Bellových *Slovenských štvorspevov*).

DE / Ján Levoslav Bella (1843 – 1936) begann bereits in jungen Jahren mit der Komposition von Musik. Während seiner Studien in Banská Bystrica (Neusohl) und Wien profilierte er sich vor allem als Komponist katholischer geistlicher Musik in lateinischer Sprache. Doch bereits im Alter von zwanzig Jahren engagierte er sich voll und ganz in der nationalen Erweckungsbewegung. Dieses Engagement führte zu mehreren weltlichen Chor- und Instrumentalkompositionen in der aufkommenden slowakischen Sprache. Während seines Studiums am Wiener Pazmaneum (1863–1865) schuf und veröffentlichte Bella in zwei Bänden einen Zyklus vierstimmiger Männerchöre, die er *Slovenské štvorspevy pre mužský zbor* nannte. In einer ausführlichen Einleitung erläuterte Bella seine künstlerischen und gesellschaftlichen Intentionen:

Mit Gottes Hilfe und der großzügigen Unterstützung mehrerer P. T. Herrn, hochwürdiger katholischer Priester, beginne ich ein Werk, das dem hochverehrten slowakischen Publikum schon lange angekündigt, aber durch den Mangel an Subskriptionen verzögert wurde. Mit diesem Band präsentiere ich meinem lieben Volk meine erste Sammlung von vierstimmigen nationalen und originalen slowakischen Gesängen für Männerchor. Also, ihr Erstlinge des nationalen Chorgesangs, geht in die slowakischen und slawischen Kreise

und Vereine: geht mit der guten Hoffnung, dass ihr von den Arbeitern auf dem Gebiet der nationalen Bildung gnädig aufgenommen und von der zusammenhaltenden erwachseneren Jugend umarmt werdet! Geht mit Gott und erweckt für euch und für mich in den slowakischen Herzen das Echo warmer Teilnahme!

Ich verpflichte mich der lieben Nation, die Herausgabe der „ŠTVORSPEVY“ fortzusetzen; aber der Zeitpunkt und alles letztere hängt von dem hochverehrten Publikum ab, dessen wohlwollender Unterstützung ich diese ganze wichtige Sache empfehle. Der zweite Band wird gewiss zu gegebener Zeit erscheinen, und alle P. T. Herren Abonnenten haben auch schon diesen abonniert; ob aber weitere Bände folgen werden, überlasse ich dem entscheidenden Umstände, inwieweit ich der Kritik und dem Wunsche des hochverehrten Publikums nachkommen werde.

Alle jene P. T. Herren, die sich entweder bei mir oder bei Herrn Krčméry als Abonnenten gemeldet haben, bitte ich hiermit hochachtungsvoll, die unterschriebenen Abonnements (1 fl. jährlich) gefälligst direkt an mich (Lúžno in Liptov, Post: Osada) in frankierter Form zu senden.

Es ist weiterhin möglich, beide Bände um 1 fl. jährlich zu abonnieren; allerdings nur direkt bei mir und zwar bis Oktober unter der angegebenen Adresse, ab Oktober unter dieser: Wien, Stadt, Schönlaterngasse, Nr. 15. neu. Der Handelspreis

der beiden Bände wird die Subskription zuzüglich Porto übersteigen.

Es war zwar meine Absicht, zumindest einen kurzen Leitfaden für vierstimmigen Chor und Gesang zu schreiben; aber das werde ich für die Zukunft aufheben.

*Im Hinblick auf die ästhetische Aussprache der einzelnen Vokale hielt ich es für notwendig, in den Gesängen „sèrdce“ statt „srdce“, „tèrpet“ statt „trpet“, zu schreiben, weil das laute „r“ selbst in einem schönen Vortrag hartnäckig stören wird (vgl. * auf S. 5).*

Zu den vier Stimmen selbst möchte ich nur anmerken, dass ich versucht habe, die einzelnen Begleitstimmen so leicht und singbar wie möglich zu gestalten.

Wien, am 12. Juli 1864

HERAUSGEBER

F. G. 1970

Man kann sagen, dass beide Bände von Bellas *Slovenské štvorspevy* einen sehr frühen Versuch darstellten, ein bis dahin nicht existierendes Chorrepertoire in der Volkssprache zu schaffen, die nach den linguistischen Aktivitäten von Ľudovít Štúr (*Nárečja slovenskuo alebo*

potreba písanja v tomto nárečí; Náuka reči slovenskej, 1846) von Martin Hattala kodifiziert wurde (*Grammatica linguae slovenicae*, 1850; *Mluvnica jazyka slovenského*, Pest, 1864; II. *Skladba*. Banská Bystrica 1865). Sein Hauptziel war es, die Entstehung einer einheimischen Chorkultur zu fördern, der er originelle Werke in slowakischer (oder nahestehender tschechischer) Sprache widmen wollte. Unter den 25 vertonten oder bearbeiteten poetischen Vorlagen finden sich Gedichte von prominenten Vertretern der Künstlergeneration von Štúr und zwar beider dominierender Konfessionen (Andrej Sládkovič 1820–1872, August Horislav Krčméry 1822–1891, Jozef Miloslav Hurban 1817–1888, Michal Miloslav Hodža 1811–1870, Karol Kuzmány 1806–1866, Jonatán Dobroslav Čipka 1819–1861, Michal Chudovský 1804–?, J. Kmeth ?–?, Juraj Zvestoň Bulla 1827–1898, Jano Matúška 1821–1877, Eugen Zlatiborský 1827–1853, Mladen ?–?). Bella schöpfte aber auch aus der Folklore und bediente sich der gedruckten Werke von Ján Kollár (*Národné zpievanky I. – II.*, 1834–1835), aber die häufigste Quelle seiner poetischen sowie melodischen Vorlagen war Michal Chrásteks Publikation *Veniec národních piesní slovenských*, Banská Bystrica 1862, und die einzelnen Ausgaben der Zeitschrift *Sokol*, die 1862 Viliam Pauliny-Tóth redigierte, insbesondere die Beilage zu *Sokol* mit dem Titel

Hlahol. Vergleicht man diese Veröffentlichungen mit Bellas *Slovenské štvorspevy*, so stellt man fest, dass Bella für seine Chorarrangements auch bereits bekannte musikalische Vorlagen von Ján Kadavý (*Vlast' moja, Otčina, Bratislava*) und August Horislav Krčméry (*Hojže Bože!*) verwendete. Neben Originalkompositionen, die hauptsächlich aktuelle slowakische Poesie vertonen, finden wir hier auch hymnische Lieder (*Už Slovensko vstáva*, bzw. *Nad Tatrou sa blýska* und *Domov Slováka*, bzw. *Kde domov môj?* – deren Kombination später zur tschechoslowakischen Nationalhymne wurde; *Sláva šlechtným – Kto za pravdu horí; Nitra*) und den Marsch *Von do poľa*. Die bekannteren Nationallieder (*Žatevná – Čieže je to jarnie žitko; Chorvátom – Nad nami sa krútia sokoly*, bzw. *Dobrá noc, má milá; Valaská – Po valasky od zeme!; Zdravica – Hore Váhom, dolu Váhom; Mlynárka a húska – Kázala mi mati biele húsky hnati; Anička urosená – Anička dušička, kde si bola*) übernahm Bella größtenteils aus dem bereits erwähnten Druck von Michal Chrástek (Nr. 1–6, 8–17, 19–24).

Bellas *Slovenské štvorspevy* ergänzen wir durch eine revidierte Fassung der Vertonung von Andrej Sládkovičs Gedicht *Ohlas* aus dem Jahr 1928 – zwischen den beiden Fassungen liegt eine Pause von 64 Jahren – sowie durch eine Bearbeitung des Nationalliedes *Odsúdený* (*Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?*) für vier-

stimmigen Männergesang, die von Emanuel Starý in Prag in der Publikation *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy* veröffentlicht wurde.

Der Druck der beiden Bände von Bellas *Slovenské štvorspevy* war selbst den Autoren der ersten Bella-Monographien (Dobroslav Orel, Konštantín Hudec, Ladislav Burlas, Ernest Zavorský) nicht bekannt, so dass diesem historisch äußerst bedeutsamen Werk nicht die ihm gebührende Aufmerksamkeit zuteil wurde. Tatsächlich kannte man es nur aus zeitgenössischen Zeitschriftenanzeigen und Rezensionen; erst 1957 konnten wir uns dank einer Studie von Juraj Potúček ein Bild von Bellas künstlerischer Intention machen.^[1]

Bellas *Slovenské štvorspevy* sind ein enthusiastischer Ausdruck der nationalen Erweckung aus der Zeit nach den Jahrtausendfeiern von den Hl. Kyrill und Methodius und der Gründung des Kulturinstituts Matica slovenská (4. 8. 1863). Bella war nicht der Einzige, der sich um die Etablierung einer Chorkultur in der slowakischen Sprache bemühte. Er hatte zwei Generationen, die nicht nur Männerchöre in slowakischer Sprache komponierten, sondern auch Chorgruppen leiteten: Štefan Fajnor (1844–1909) in Senica und Karol Ruppeldt (1840–1909) in Liptovský Mikuláš. Štefan Fajnor und Karol Ruppeldt setzten diese Tätigkeit auch in der

ungünstigen Zeit nach dem österreichisch-ungarischen Ausgleich fort, als Bella Sibiu (Hermannstadt) in Siebenbürgen als Arbeitsort wählte.

Zu Bellas *Slovenské štvorspevy* können zwei weitere Kompositionen für vierstimmigen Männergesang als Ergänzung hinzugefügt werden. Am 14.11.1928 fand im Musikwissenschaftlichen Seminar der Comenius-Universität in Bratislava ein Festakt statt, bei dem Ján Levoslav Bella anlässlich seines 85. Geburtstags der Grad eines Doktors der Philosophie honoris causa verliehen wurde. Bei diesem Festakt wurden Bellas Chorkompositionen *To deň* und eine überarbeitete Fassung des Eingangschors der *Slovenské štvorspevy* mit dem Titel *Ohlas* in der Interpretation des

Westslowakischen Gesangskomiteats von Ján Levoslav Bella aufgeführt; zwischen beiden Fassungen von Bellas Vertonung von Andrej Sládkovičs Gedicht liegt eine Pause von 65 Jahren.

1880 veröffentlichte Emanuel Starý (1843–1906) in Prag in der *Hlahol*-Edition den Druck *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy*, der die Lieder *Nitra* und *Rozchod (Sivá holubička)* in der Bearbeitung von Ján Kadavý, die Lieder *Sobota, nedela* und *Zalúbenec* in der Bearbeitung von Štefan Fajnor und das Lied *Odsúdený (Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?)* in der Bearbeitung von Ján Levoslav Bella enthielt.

Vladimír Godár

[1] POTÚČEK, Juraj: *Bibliografia tlačených diel J. L. Bellu*. In: *Hudobnovedný sborník SAV I.*, 1953, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1953, S. 132–152; siehe *Sokol 3*, 1864, S. 320, 360; *Dalibor 8*, 1869, S. 74, 102; Rezension von Milan Laciak – *Pešťbudínske vedomosti 5*, 1865, Nr. 33; Antwort von Ján Egry auf Laciaks Kritik – *Pešťbudínske vedomosti 5*, 1865, Nr. 34; Antwort von Milan Laciak auf die Antikritik – *Pešťbudínske vedomosti 5*, 1865, Nr. 39–40; Zpráva, *Obzor 2*, 1864, Nr. 27; *Sokol 4*, 1865, Nr. 15, S. 301; *Sokol 5*, 1866, S. 191. POTÚČEK, Juraj: *Druhý zväzok Bellových „Slovenských štvorspevov“*. In: *Hudobnovedné štúdie II.* Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1957, S. 167–177 (die Studie enthält ein Faksimile des 2. Bandes von Bellas *Slovenské štvorspevy*).

EN / **Ján Levoslav Bella** (1843–1936) entered the field of musical composition at an early age. During his studies in Banská Bystrica and Vienna he was most notably an author of Catholic sacred music in the Latin language. However, when still only twenty years old, he began also to take part in the movement of national revival. This involvement bore fruit in several secular choral and instrumental works which he composed in the newly-developing Slovak language. While studying in Vienna at the Pázmaneum (1863–1865), Bella created, and published in two booklets, a cycle of four-part choral songs for male voices, which he entitled *Four-part Slovak Songs for Four Male Voices*. In a relatively extensive introduction he clarified his artistic and social purpose:

With the help of God and the magnanimous support of a number of respected and reverend Catholic priests, I am commencing a small work which, although it was long ago announced to the respected Slovak public, has been delayed by a lack of subscribers. With this booklet I offer my dear people the first small collection of four-part national and original songs for male choir. Go forth then, you first fruits of national harmonic song, go forth to Slovak and Slavonic circles and societies: go with the joyful hope that workers in the field of national education will receive you graciously and that the adolescent youth in their societies will embrace you! Go forth, go with God and for you and me, stir a response of warm participation in Slovak hearts!

I commit myself to my dear people to continue publishing the “FOUR-PART SONGS”; however, the time and everything else will depend upon the respected public, to whose benign support I commend the entire affair. The second booklet will certainly appear at the opportune time, and all subscribers are thereby subscribed for that; but whether further booklets will follow, that I leave to the decisive circumstance of how far I have satisfied the critical demands of the respected public.

All of those respected gentlemen who have declared themselves as subscribers either to me or to Mr. Krčméry, I respectfully request them to send their signed subscriptions (one gold sovereign per year) directly to me (Lúžno in Liptov, final post: Osada) by stamped mail.

It is still possible to subscribe one gold sovereign per year for both booklets; but only directly to me and until October at the address given above, from October at the following: Vienna, Urban Area, Schönlaterngasse, No. 15. neu. The retail price of both booklets will be higher than the subscription price, and postal charges will be added to that.

I had intended to write at least concise directions for arranging the four-voice choir and vocals; however, I will leave that to the future.

Having regard to the aesthetic emphasis of individual sounds, I considered it necessary in the songs to write

Veniec
národných piesni slovenských.

Uvil a vydal

M. Ch.

V B. Bystrici.

Nákladom E. Krčmeryho.

1862.

*“sèrdce” instead of “srdce” and “tèrpet” instead of “trpet”, because we find that the strident “r” is a besetting hindrance to a beautiful delivery (cp. * on p. 5).–*

As regards the four voices themselves, I offer only the following observation, that I have attempted to make the individual voices in accompaniment as easily sung as possible.

In Vienna, July 12, 1864

Publisher

F. G. 1970

One can say that both parts of Bella’s *Four-part Slovak Songs* constituted a very early attempt to create a hitherto non-existent choral repertoire in the national language, Slovak, which after Ľudovít Štúr’s linguistic initiatives (*Nárečja slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí; Náuka reči slovenskej*, 1846) had been codified by Martin Hattala (*Grammatica linguae slovenicae*, 1850; *Mluvnica jazyka slovenského*, Pešť 1864; II. *Skladba*. Banská Bystrica 1865). Bella’s principal aim was to stimulate the emergence of a domestic choral culture, which he wished to endow with original works in the Slovak (or the closely-related Czech) language. Among the 25 musically arranged or adapted poetic models, we find the poetry of leading representatives of Štúr’s artistic generation in both

of the dominant confessions (Andrej Sládkovič 1820–1872, August Horislav Krčméry 1822–1891, Jozef Miloslav Hurban 1817–1888, Michal Miloslav Hodža 1811–1870, Karol Kuzmány 1806–1866, Jonatán Dobroslav Čipka 1819–1861, Michal Chudovský 1804–?, J. Kmeth ?–?, Juraj Zvestoň Bulla 1827–1898, Jano Matúška 1821–1877, Eugen Zlatiborský 1827–1853, Mladen ?–?). Bella, however, also drew upon folk literature. In this he made use of Ján Kollár's printed works (*Národné zpievanky I. – II.*, 1834–1835), but the most frequent source of his poetic and also melodic models was Michal Chrástek's *Veniec národných piesní slovenských*, Banská Bystrica 1862, along with individual issues of the journal *Sokol* (in 1862 edited by Viliam Pauliny-Tóth), especially the supplement to *Sokol* entitled *Hlahol*. Comparing these publications with Bella's *Four-part Slovak Songs*, we discover that Bella for his choral adaptations used the already well-known musical models of Ján Kadavý (*Vlast' moja, Otčina, Bratislava*) and August Horislav Krčméry (*Hojže Bože!*). Alongside original compositions, with Bella's arrangements of contemporary Slovak poetry in particular, we also find anthem-type songs (*Už Slovensko vstáva*, or *Nad Tatrou sa blýska* and *Domov Slováka*, or *Kde domov môj?* – their conjunction gave rise later on to the anthem of Czechoslovakia; *Sláva šlechetným – Kto za pravdu horí*; *Nitra*) and the march *Von do poľa*. The more famous national songs (*Žatevná*

– *Čieže je to jarnie žitko*; *Chorvátom – Nad nami sa krútia sokoly*, or *Dobrá noc, má milá*; *Valaská – Po valasky od zeme!*; *Zdravica – Hore Váhom, dolu Váhom*; *Mlynárka a húska – Kázala mi mati biele húsky hnati*; *Anička urosená – Anička dušička, kde si bola*) were drawn by Bella mainly from the above-mentioned work by Michal Chrástek (No. 1–6, 8–17, 19–24).

We complete Bella's *Four-part Slovak Songs* with a revised version of the arrangement of Andrej Sládkovič's poem *Ohlas*, made in 1928 (the author's two versions are thus separated by a span of 64 years), as well as an arrangement of the national song *Odsúdený (Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?)* for four male voices, which was published by Emanuel Starý in Prague in *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy*.

That two volumes of Bella's *Four-part Slovak Songs* had appeared in print was not known to the authors of the first monographs on the composer (Dobroslav Orel, Konštantín Hudec, Ladislav Burlas, Ernest Zavorský), and hence what is historically an exceptionally important work has not received the attention it deserves, even to this day. We knew of it only from contemporary magazine advertisements and reviews; finally in 1957, thanks to an article by Juraj Potúček, we were enabled to form an idea of Bella's artistic purpose.^[1]

Bella's *Four-part Slovak Songs* are an enthusiastic expression of national revivalism, dating from the time of the millennial celebrations of Ss. Cyril and Methodius and the foundation of the Slovak academy, Matica slovenská (August 4, 1863). In fact, Bella was not alone in his efforts to establish a choral culture in the Slovak language. He had two contemporaries of his own generation who not only composed male choirs in Slovak but also led choral groupings: Štefan Fajnor (1844–1909) in Senica and Karol Ruppeltdt (1840–1909) in Liptovský Mikuláš. Fajnor and Ruppeltdt continued this activity of theirs even in the unpropitious time after the Austro-Hungarian Compromise of 1867.

As a complement to the *Four-part Slovak Songs*, one may add two further compositions of Bella's for four male voices. In the Bratislava Musicological Seminar at Comenius University on November 14, 1928, the title of doctor of

philosophy *honoris causa* was conferred on Ján Levoslav Bella at a ceremony on the occasion of his 85th birthday. During this ceremony Ján Levoslav Bella's West Slovakian Regional Choir also performed his choral compositions *To deň* and a revised version of *Ohlas*, the opening choral work in *Four-part Slovak Songs*; the two versions of Bella's musical arrangement of the poem by Andrej Sládkovič are separated by a gap of 65 years.

In 1880 Emanuel Starý (1843–1906) published in Prague, in the *Hlahol* edition, his *Slovenské národné piesne pro mužské hlasy*, containing the songs *Nitra* and *Rozchod (Sivá holubička)* arranged by Ján Kadavý, *Sobota, nedela* and *Zalúbenec* arranged by Štefan Fajnor, and *Odsúdený (Čie sa to ovečky na tom grúne pasú?)* arranged by Ján Levoslav Bella.

Vladimír Godár

[1] POTÚČEK, Juraj: *Bibliografia tlačených diel J. L. Bellu*. In: *Hudobnovedný sborník SAV I.*, 1953, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1953, pp. 132 – 152; cf. *Sokol* 3, 1864, pp. 320, 360; *Dalibor* 8, 1869, pp. 74, 102; review by Milan Laciak – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, No. 33; reply by Ján Egry to Laciak's criticism – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, No. 34; reply by Milan Laciak to the response to criticism – *Pešťbudínske vedomosti* 5, 1865, No. 39 – 40; *Zpráva, Obzor* 2, 1864, No. 27; *Sokol* 4, 1865, No. 15, p. 301; *Sokol* 5, 1866, p. 191. POTÚČEK, Juraj: *Druhý zväzok Bellových „Slovenských štvorspevov“*. In: *Hudobnovedné štúdie II.* Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava 1957, pp. 167 – 177 (this article contains a facsimile of the second volume of Bella's *Four-part Slovak Songs*).

SK / Matúš Šimko študuje spev pod vedením Vlasty Hudecovej a na VŠMU. Etabloval sa ako koncertný a operný spevák (Theater an der Wien, Wiener Kammeroper, Slovenské národné divadlo). K jeho koncertnému repertoáru patria diela z obdobia baroka, klasicizmu, raného romantizmu, piesňová literatúra, ako aj interpretácia súčasnej hudby. Šimko spolupracoval s rôznymi telesami ako Il Giardino Armonico, Collegium 1704, La Folia Barockorchester, Theater & Orchester Heidelberg, Filharmonie Brno, Slovenská filharmónia, Solamente naturali, Musica Aeterna, Il Cuore Barocco, Musica Figuralis, Volantes Orchestra, Czech Virtuosi, Czech Ensemble Baroque a inými. Vystupoval na festivaloch ako Næstved Early Music Festival (Jordi Savall), Festivale du Périgord Noir, či Bratislavské hudobné slávnosti, Olomoucké barokní slávnosti a iné.

Juraj Kuchar je absolventom operného spevu na Konzervatóriu v Bratislave. Získal rôzne významné ocenenia a je laureátom rôznych speváckych súťaží. Venuje sa opere, interpretácii piesňovej tvorby i koncertnému repertoáru. Vystúpil s telesami ako Slovenská filharmónia, Štátny komorný orchester Žilina, Štátna filharmónia Košice, Wiener Klassik Orchester, Cappella Istropolitana, či Solamente naturali. Niekoľko rokov bol súčasťou svetoznámeho Schleswig-Holstein Festivalchor pod vedením Rolfa Becka. Bol členom Operného štúdia SND a naďalej v Opere SND pra-

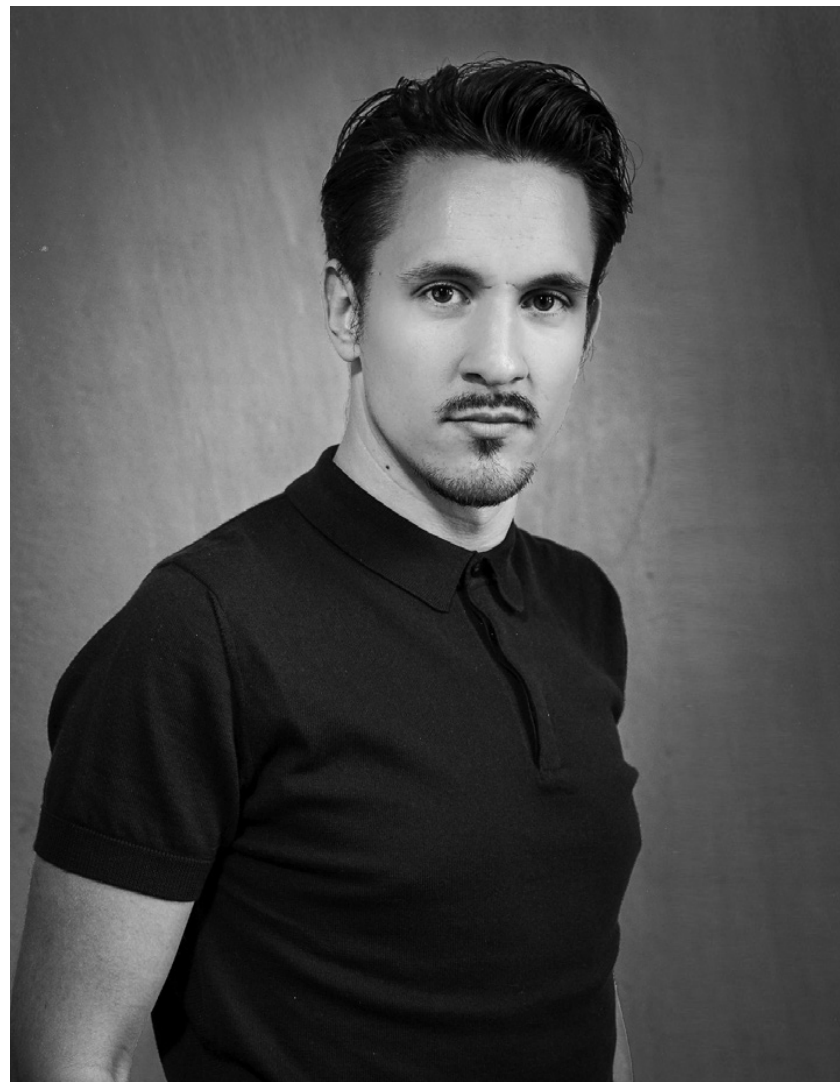

Matúš Šimko

videlne hostuje. Od roku 2021 je stálym členom zboru Wiener Staatsoper a účinkuje tu aj v menších sólových postavách.

Peter Kollár študoval na Konzervatóriu v Bratislave. Po absolútoriu v roku 1994 sa stal členom basovej skupiny Slovenského filharmonického zboru. Má za sebou i sólové projekty: *La Risurrezione di Cristo* Lorenza Perosiho (festival Sagra Musicale Umbra), *John King* Daniela Mateja, *Tête à tête* Ľuba Burgra, *Aupair* Miloša Karáska, koncerty so zoskupením Camerata Bratislava, pravidelne účinkuje na Organových dňoch v Trnave. Spolupracuje so súborom pre starú hudbu Solamente naturali a je členom mužského vokálneho okteta Danubius Octet Singers.

Tomáš Šelc je absolventom VŠMU v Bratislave, operného spevu a zborového dirigovania na Konzervatóriu v Bratislave. Za svojho pôsobenia získal mnohé ocenenia. Je všestranným interpretom venujúcim sa duchovnej hudbe, piesňovej tvorbe, opere i operetnému žánru. Pravidelne sa predstavuje na prestížnych koncertných pódiových a medzinárodných festivaloch (Bratislavské hudobné slávnosti, Stredoeurópsky festival koncertného umenia, Musica nobilis, Veľkonočný festival duchovnej hudby, Pražské jaro, Johannesburg International Mozart Festival a iných). Absolvoval majstrovské kurzy zamerané na interpretáciu barokovej hudby v nemeckom Lübecku a je členom prestížnych zborových, a ansámblových zoskupení: Collegium Vocale Gent (Philippe Herreweghe), Clemencic Consort (René Clemencic), Taverner Consort (Andrew Parrott), Collegium 1704 (Václav Luks) a Cappella Mariana (Vojtěch Semerád).

Juraj Kuchar

DE / Matúš Šimko studiert Gesang bei Vlasta Hudcová und an der Hochschule für musische Künste in Bratislava. Er etablierte sich als Konzert- und Opernsänger (Theater an der Wien, Wiener Kammeroper, Slowakisches Nationaltheater). Sein Konzertrepertoire umfasst Werke aus dem Barock, der Klassik und der Frühromantik, Liedliteratur sowie Interpretationen zeitgenössischer Musik. Šimko hat mit verschiedenen Ensembles wie Il Giardino Armonico, Collegium 1704, La Folia Barockorchester, Theater & Orchester Heidelberg, Philharmonie Brunn, Slowakische Philharmonie, Solamente naturali, Musica Aeterna, Il Cuore Barocco, Musica Figuralis, Volantes Orchestra, Czech Virtuosi, Czech Ensemble Baroque und anderen zusammengearbeitet. Er trat bei Festivals wie dem Næstved Early Music Festival (Jordi Savall), dem Festival de Périgord Noir, den Bratislava Musikfestspielen, dem Olomouc Baroque Festival und anderen auf.

Juraj Kuchar ist Absolvent des Studiengangs Operngesang am Konservatorium in Bratislava. Er hat mehrere wichtige Auszeichnungen erhalten und ist Preisträger verschiedener Gesangswettbewerbe. Er widmet sich der Oper, der Liedinterpretation und dem Konzertrepertoire. Er trat mit Ensembles wie der Slowakischen Philharmonie, dem Staatlichen Kammerorchester Žilina, der Staatlichen Philharmonie Košice, dem Wiener Klassik Orchester, der Cappella Istropolitana und Solamente naturali auf. Mehrere Jahre lang war er Mitglied des weltberühmten Schleswig-Holstein Festivalchors unter Rolf Beck. Er war Mitglied des

Peter Kollár

Opernstudios des Slowakischen Nationaltheaters und ist weiterhin regelmäßiger Gast an der Oper des Slowakischen Nationaltheaters. Seit 2021 ist er festes

Mitglied des Chores der Wiener Staatsoper und tritt hier auch in kleineren Solopartien auf.

Peter Kollár studierte am Konservatorium in Bratislava. Nach seinem Abschluss im Jahr 1994 wurde er Mitglied der Bassgruppe des Slowakischen Philharmonischen Chors. Zu seinen Soloprojekten gehören *La Risurrezione di Cristo* von Lorenzo Perosi (Sagra Musicale Umbra Festival), *John King* von Daniel Matej, *Tête à tête* von Ľubo Burgr, *Aupair* von Miloš Karásek, Konzerte mit der Camerata Bratislava und regelmäßige Auftritte bei den Orgeltagen in Trnava. Er arbeitet mit dem Ensemble für Alte Musik Solamente naturali zusammen und ist Mitglied des Männer-Vokaloktetts Danubius Octet Singers.

Tomáš Šelc ist Absolvent der Hochschule für musische Künste in Bratislava, sowie des Operngesangs und der Chorleitung am Konservatorium in Bratislava. Im Laufe seiner Karriere hat er zahlreiche Auszeichnungen erhalten. Er ist ein vielseitiger Künstler, der sich der geistlichen Musik, dem Liedesang sowie dem Opern- und Operettengenre widmet. Er tritt regelmäßig auf renommierten Konzertbühnen und bei internationalen Festivals auf (Bratislava Musikfestspiele, Mitteleuropäisches Festival für Konzertkunst, Musica Nobilis, Osterfestival für geistliche Musik, Prager Frühling, Johannesburg International Mozart Festival und andere). Er hat an Meisterkursen für Barockmusik in Lübeck teilgenommen und ist Mitglied der renommierten Chor- und Ensemblegruppen Collegium Vocale Gent (Philippe Herreweghe), Clemencic Consort

Tomáš Šelc

(René Clemencic), Taverner Consort (Andrew Parrott), Collegium 1704 (Václav Luks) und Cappella Mariana (Vojtěch Semerád).

EN / Matúš Šimko is studying singing under the guidance of Vlasta Hudecová and at the Academy of Performing Arts in Bratislava. He has become established as a concert and opera singer (Theater an der Wien, Wiener Kammeroper, Slovak National Theatre). His concert repertoire includes works from the period of baroque, classicism, early romanticism, song literature, and performance of contemporary music. Šimko has collaborated with diverse formations, including Il Giardino Armonico, Collegium 1704, La Folia Barockorchester, Theater & Orchester Heidelberg, Philharmonic Brno, Slovak Philharmonic, Solamente naturali, Musica Aeterna, Il Cuore Barocco, Musica Figuralis, Volantes Orchestra, Czech Virtuosi, Czech Ensemble Baroque, etc. He has appeared at festivals including Næstved Early Music Festival (Jordi Savall), Festivale du Périgord Noir, Bratislava Music Festival, and Olo-mouc Baroque Festival, among others.

Juraj Kuchar is a graduate in opera singing at the Conservatory in Bratislava. He has won important awards and is a laureate of various singing competitions. He devotes his talents to opera, performance of art songs, and the concert repertoire. Juraj Kuchar has appeared with formations including Slovak Philharmonic, State Chamber Orchestra Žilina, State Philharmonic Košice, Wiener Klassik Orchester, Cappella Istropolitana, and Solamente naturali. For some years he was

part of the world-renowned Schleswig-Holstein Festivalchor conducted by Rolf Beck. Juraj Kuchar has been a member of the Slovak National Theatre Opera Studio and continues to be a regular guest at the Slovak National Theatre Opera. Since 2021 he has been a permanent member of the committee of the Wiener Staatsoper, where he performs in lesser solo roles.

Peter Kollár studied at the Conservatory in Bratislava. After graduation in 1994, he became a member of the bass group in Slovak Philharmonic Choir. He also has solo projects to his credit: *La Risurrezione di Cristo* by Lorenzo Perosi (Sagra Musicale Umbra Festival), *John King* by Daniel Matej, *Tête à tête* by Ľubo Burgr, *Aupair* by Miloš Karásek, and concerts with the Camerata Bratislava ensemble. He performs regularly at the Organ Days in Trnava. He collaborates with the early music ensemble Solamente naturali, and he is a member of the male vocal octet Danubius Octet Singers.

Tomáš Šelc is a graduate of the Academy of Performing Arts in Bratislava, and in opera singing and choral conducting at the Conservatory in Bratislava. He has received many awards for his performances. He is an all-round performer devoting himself to sacred music, art songs, opera and operetta. Tomáš Šelc regularly appears on prestigious concert podia and at international festivals (Bratislava

Music Festival, Central European Festival of Concert Art, Musica Nobilis, Easter Festival of Sacred Music, Prague Spring, Johannesburg International Mozart Festival, and others). He has completed master courses focusing on the performance of Baroque music in Lübeck, Germany, and he is a member of prestigious choral and ensemble groupings: Collegium Vocale Gent (Philippe Herreweghe), Clemencic Consort (René Clemencic), Taverner Consort (Andrew Parrott), Collegium 1704 (Václav Luks), and Cappella Mariana (Vojtěch Semerád).

Texty

1. Ohlas

(Andrej Sládkovič, 1820 – 1872)

Slovenský brat! objím si mať,
ľúb verne objatú:
zem slovenská je tvoja mať,
miluj zem tú svätú!

Zem tá je krásna, slávna časť
v sveta desatine:
ak dá trpieť, zhynúť nedá
Boh toľkej rodine!

Pred tisíckou vtrhli k tebe
Arpádovcov voje:
svet nepamätá, odkedy
máš ty meno svoje.

Tvoji dedovia sadali
k prestolu Štefana,
ich junač pri Ostrihome
ubila pohana.

Sloboda! Hej, aké časy
ty si tu už mala,
keď priateľskú ruku do pút
nevďaka zbíjala!

Chceli, by ich veľa bolo,
nás nič, lebo málo:
národ náš sa rozveľadil,
ich málo zostalo.

*A svet národov našinských
hlasom hromu vetí:
kto chce žiť, nech vloží ruku
v ruku mojich detí!*

*Za mnohú krv rozlievanú,
za toľké vzdychanie –
výbojcov synovia, už raz
učiňte pokánie!*

*Žije Boh, večne verná je
svätá jeho vôľa:
kliatba rabstva pravde jeho
navždy neodolá!*

*Svitne – hej, zasvitnúť musí
tam lepšia hodina,
miliónov sto kde za to
prosí Hospodina:*

*Bo keď by raz veľnároda
predsa stiekli žily,
prúdy krvi jeho by svet
celý zaplavili:*

*A kto veľkému národu
potom hrob vykope,
keď ľudstvo celé utonie
v sĺz vlastných potope?*

Nuž k Bohu oko povďačné
a modlitbu svätú!
Slovenskú zem, tú svoju mať,
žehnaj, lúby bratu!

Sveta šíreho ona je
slávna desatina:
trpieť môže, lež zhynúť – nie
slovenská rodina.

2. Vlast' moja

(August Horislav Krčméry, 1822 – 1891)

Kde dom je môj? Kde vlast' moja?
Či znáš ten kraj utešený,
kde sa Hron, Váh, Nitra pení?
Kde Kriváňa veleba
pne sa k modrinám neba:

Ach, to je ten rozkošný kraj,
zem slovenská, vlast' moja!

Kde dom je môj, kde vlast' moja?
Či slyšíš tie milé spevy
plynúť z duše švárnej devy?
Toho chrámu milosti,
dobroty, lásky, cnosti:
Táto vlast' anjelských spevov
je Slovensko, vlast' moja!

Kde dom je môj, kde vlast' moja?
Či znáš, kde spevec dunajský
v piesni objal svet slovanský
a hlasom harfy svätej
odklial hroby zakliate:
Táto zem vzkriesenia Slávy
je Slovensko, vlast' moja!

*Kde dom je môj, kde vlast' moja?
Kde Piešťanské, Sliacke vary,
kde ne jeden hrad prastarý,
pomníky dávnej slávy
skloňujú svoje hlavy:
Táto zem pamiatok žiaľnych
je Slovensko, vlast' moja!*

*Kde dom je môj, kde vlast' moja?
Kde Štiavnica zlatorudá,
Kremnica, Bystrica hrdá,*

SLÁVA ŠLECHETNÝM od K. Kuzmányho.

Vážne, a so zápaťom.

TENORI. *mf* Kto za prav = du ho = ri vsvä = tej o = be = ti. Kto nad kriv = dou
Kto za ľud = stva prá = vo ži = vot po = svä = tí.

BASSI. *mf*

ff nadšene.
bied = nych sèl = zu vy = ro = ní: to = mu mo = ja pie = seň slá = vu za = zvo = ní!
ff nadšene.

*Nitra Svätoplukova,
Trenčín tvrdz Matúšova:
Toto je môj rodinný kraj,
zem slovenská, vlast' moja!*

Kde dom je môj, kde vlast' moja?
Kde z hôr dumný šum zavieva,
kde sa fujara ozieva,
kde je mravov prostota
a pohostinstvo cnota;
To je ten kraj premilený,
zem slovenská, vlast' moja!

3. Žiaľ (Žal)

(Jozef Miloslav Hurban, 1817 – 1888,
„Nitra na r. 1842“)
Nápev: *Przy sviotłe, które*

U proudů valných Dunaje širého,
u žalné řeky Moravy zpěněné.
Ach, tam na rumích hradu Děvínského
tam smutí srdce Slováka raněné.
„Ó, vlasti věčná mých praotců slávných,
ty divadlo hlučné dnů a bojů dávných!
Tu ležíš tiše v širém svém pomezí,
šíp časů zlostných ve srdci tvém vězí.

Už tvoje věky, už tvé časy zhasly,
sláva tvá v věčném utichla dřímání,
synové jenom stíny slávy našli,
Nitra i Děvín v prach se žalně sklání.
Zerzaven dřímá někde meč Mojmíra,
přílbu Svatopluka skála i rum zvirá,
jen zde a onde ze zapomenutí
zpomínka v písni k nebesům se kroutí.“

4. Sláva šlechtným

(Karol Kuzmány, 1806 – 1866)

Kto za pravdu horí v svätej obeti,
kto za ľudstva právo život posväťí,
kto nad krivdou biednych slzu vyroní:
tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Keď zahrmlia delá, orol zaveje,
za slobodu milú kto krv vyleje,
pred ohnivým drakom kto vlast' zacloní:
tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Kto si stojí slovu, čo priam zhŕkne svet,
komu nad statočnosť venca v nebi niet,
koho dar nezvedie, hrozba neskloní:
tomu moja pieseň slávou zazvoní.

Pán Boh šľachetnosti nebo vystavil,
večné on pre podlosť peklo podpálil;
kto ctí pravdy božskej Božské zákony:
tomu moja pieseň slávou zazvoní.

5. Slovenský spev

(Jonatán Dobroslav Čipka, 1819 – 1861)

Nápev: *Zaspievaj kohútku*

Spievajže si, spievaj,
spievavé stvorenie:
Ved' je spev najmilšie
tvoje potešenie!

Spievajže si, spievaj,
vylej žiale svoje:
Ved' je spev jedinké
poľahčenie tvoje!

*Slovensky si spievaj
i v zime i v lete:
Ved' to najkrajší spev
na tom božom svete!*

*Slovensky si spievaj,
tak tá dobrá mati
ešte hen v kolíske
učila spievati.*

Slovensky si spievaj,
ved' tá Boh počuje,
trebárs i celý svet
spev tvoj zatracuje.

Zaspievaj až zhučia
hory, doly, polia.
Kto zná, či ti zajtra
už spievať dovolia!

6. Žatevná

(Ján Kollár, 1793 – 1852,
Národné zpievanky I.)

Čieže je to jarnie žitko
pod horami?
Vybili ho vrané kone
podkovami.

Zelená je pohánočka,
zelená je:
Trhajže ju, duša moja,
voňavá je.

Skočila som do zahradky,
skočila som,
Odtrhla som tri ružičky,
voňala som.

Okolo mňa šuhajíčko,
okolo mňa.
Jako vtáčik, jarabáčik,
okolo pňa.

7. Otčina

(Michal Miloslav Hodža, 1811 – 1870)

Otčina ty naša milá slovenská!
Duší radosť, myslí potešenia;
Tebou zneje pieseň lásky svätenská
horami, rovňami,
šír, dial, victi kam naše pozrenia.
Do lepších časov hľadáme,
duše nádejou ladíme,
budeš naša, nezajme ťa moc cudzenská;
na lepšie časy hľadáme,
duše nádejou mladíme;
Slávna budeš, otčina!
Het, neslávna družina!
Tu sme doma rodina!

Otčina ty naša milá slovenská!
Ač i zašla tvojich detí sláva,
ač nám vzala všetko moc cudzenská:
nevzala, nemohla
nás a naše večne ľudopráva.
Za teba sebou stojíme,
vôľou tou duchy zbrojíme,

vydobudnúť, čo moc vzala nám cudzenská;
vôľou tou duchy zbrojíme,
nášmi za našet' stojíme;
Slávna budeš, otčina!
Het, neslávna družina!
Tu sme doma rodina!

Otčina ty naša milá slovenská!
Teba hreje láska rozháralá,
tvojich detí neba radosť blaženská
mysľami, dušami
milujúcich teba zavše páľa.
Nebude tak, ako dneská,
bo zlé dnešnie zajtrak strieska;
budeš naša, nezajme ťa moc cudzenská!
Slávna budeš, otčina!
Het, neslávna družina!
Tu sme doma rodina!

8. Slováč vo svojej vlasti

(Michal Chudovský, 1804 – ?)

Slovák, Slováč, odkuds' rodák?
Však si bystrý jako ten vták!
„Já jsem ztade, kde to troje:
Hory, vrchy a údolie,
tam je bydlisko moje!

Tam po horách v hustém háji
chodím jako v krásném ráji,
Tu jahôdky – tu malinky,
tu černice, čučoriedky,
nalezám si lahôdky.

Lipy kvitnou po údolí,
jarky hrčia z strmé holi,
slávik pěje v husté chrasti,
on je se mnou v jedné vlasti,
nedá se pryč odvésti!

Kde Slovenka jedna bývá,
zpěvům ten kraj se ozývá,
zpívá velký, zpívá malý,
zpěvný Slovák hoden chvály:
To i cizí uznali.

Nechci širé pustatiny,
můj kraj je mně vždycky milý!
Já chci umřít, kde to troje:
Hory, vrchy a údolie,
to je bydlisko moje!“

9. Chorvátom

(J. Kmeth, ? – ?)

Nad nami sa krútia sokoly,
nie im je už Dunaj po vôli,

Chorváti, junáci!
Na srdci vás nosia Slováci.

Keby sme neboli sputnaní,
tiež by sme leteli za vami:
Chorváti, Krajania!
Spomínať vás budú Tatrania!

10. Hojže Bože!

(Andrej Sládkovič, 1820 – 1872)

Hojže Bože, jak to bolí,
keď sa junač roztratí,
po tom šírom sveta poli
na chlebovej postati;
Každý svojou pošiel stranou
hnaný žitia nevoľou;
V osamelých sa havranov
zmenil krdel' sokolov!

Hojže Bože, jak to krušno,
keď sloboda ťa nahá,
keď ti ruky rovnodušno
zviaže prísna prísaha;
Dvom susedom keď ustúpi
družiny zhon veselý
a za tichý kút chalupy
obetuješ svet celý!

HOJŽE BOŽE! od A. Sládkoviča.

složil A. H. Kréméry, v štvorsp. uv. J. L. B.

Trúchlo - váhave.

TENORI. *p* Hoj = že Bo = že, jak to bo = lí, keď sa ju = nač roz = tra = tí po tom ší = rom *mf* s bôlóm.

BASSI. *p* Hoj = že Bo = že, jak to bo = lí, keď sa ju = nač roz = tra = tí po tom ší = rom *mf* s bôlóm.

sve = ta po = li na chle = bo = vej po = sta = ti; *pp* *rallent.* *a tempo.* *p* kaž = dý svo = jou po = šiel stra = nou

hnany ži = tia ne = vo = lou *f* *con animo.* vo = sa = me = lých sa ha = vra = nov smenil kèr = deľ so = ko = lov. *rallent.* *pp* *zanikave.*

f *con animo.* *rallent.* *pp* *zanikave.*

*Hojže Bože, jak to smutno,
ked' mladost' sa pominie,
ked' čelustie sa mohutnô
šedinami ovinie:
Dumné peče zvládnú hlavou,
oheň očí vyhasne
a hrud', čo sa dme za slávou
v nájomníctve oplasne!*

Hojže Bože, jak to morí,
ked' žitie už uchodí,
a kajúcou dušou horí
peklo hriechu a škody:
Kto mi vráti zašlé doby,
čo ich mladost' zmárnila?
Kto sa vráti, ked' na hroby
hodina zazvonila?

Hojže Bože, Bože drahý,
ber len – ved' čože stratím?
Na svet ten som prišiel nahý
a nahý sa navrátim;
Len potom sa neuchyľuj
pred ostatnou potrebou:
Pomiluj Bože, pomiluj,
ked' ostanem sám s Tebou!

11. Bratislava

(Juraj Zvestoň Bulla, 1827 – 1898)

Bratislava, Bratislava!
Tam zapadla Slávov sláva;
Tam pohanské hordy sa vztekali,
slávsku chasu dorúbali.

Hej Kosovo, krásne pole!
Tys' zavdalo Srbom bôle;
Nad tebou vial barjak cár Lazara.
Žije o ňom povest' stará.

Biela hora, biela hora!
Kedy svitne tvoja zora?
Žijú ešte tvoje deti, žijú,
tvoju vinu krvou zmyjú.

Ostrolenka, Ostrolenka!
Raní srdce tvá spomienka;
Ty si pomník živý poľskej slávy,
tam brat brata rúbal dravý.

Hej Slovania, čo je sláva?
Ved' v nás jedna krv pohráva,
od Uralu až hen ku Balkánu,
Slávom krásne zory splanú.

*I kde selá sú Rusína,
i kde bydló Dalmatína,*

BRATISLAVA od Zv. Jur. Bully.

Slož. **J. Kadavý.**

Andante.

TENORI. *mf*

BASSI. *mf*

Bra = ti = sla = va, Bra = ti = sla = va! Tam za = pad = la

Slá = vov slá = va; Tam po = han = ské hor = dy sa vzte = ka = ly,

f Sláv = sku cha = su do = rú = ba = ly, *p* Sláv = sku cha = su do = rú = ba = ly.

F. G. 1970.

*kde Adria hučí, Sáva, Drina,
slovanského je vlast' syna.*

*I kde Tatra strmá čučí,
i kde vlna Labom hučí:
Hore teda bratia, hore verní!
Nech upadne vrah náš čierny!*

12. Už Slovensko vstáva (Janko Matúška, 1821 – 1877)

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú:
Nebojme sa, bratia, veď sa ony stratia:
Slováci ožijú.

To Slovensko naše, posiaľ roztratené,
vrahovia šturmuju, Slovákov spájajú
v mesto uložené.

To Slovensko naše, posiaľ tvrdo spalo,
ale blesky hromu zbudzujú ho k tomu,
aby sa prebralo.

Už Slovensko vstáva, putá si strháva;
Hoj rodinka milá! Hodina odbila,
žije matka Sláva!

Nech si kto chce spieva, nech výska,
jak môže:

My sa držíme spolu svorne v tomto kolu,
nik nás nepremôže!

Ešte jedle rastú na Krivánskej strane,
kto jak Slováčik cíti, nech sa svojho chytí
a medzi nás stane!

13. Domov Slováka

(Josef Kajetán Tyl, 1808 – 1856,
František Vítězoslav Sasinek, 1830 – 1914,
Veniec národních písní slovenských, s. 3)

Kde domov môj, kde domov môj?
Kde sa pne Kriváňa hlava,
kde bystrý Váh spod skál vstáva,
dcéry Sláva kde rodí
a spev srdciam lahodí:
A to je tá spanilá zem,
zem slovenská, domov môj!

Kde domov môj, kde domov môj?
Znáš, kde kraj ten krásny leží,
po ňomž Váh, Hron, Nitra beží,
kde hrdé Tatry čnejú,
kde slávske hlasy znejú:
A to je tá spanilá zem,
zem slovenská, domov môj!

Kde domov môj, kde domov môj?
Kde slovenský vetrík veje,
Svatopluka slavné deje
oživujú v srdci svých
potomkov, rodu verných:
A to je tá slavná krajina,
na Slovensku domov môj!

Kde domov môj, kde domov môj?
Bože, veľký Hospodine,
ruka Tvoja svetom kynie,
Teba vzýva národ môj,
veľký Bože, pri ňom stoj;
Svetovládny Hospodine,
chráň Slovensko, domov môj!

14. Nitra

(národná, *Veniec národných piesní slovenských*, s. 12)

Nitra milá, Nitra, ty vysoká Nitra!
Kdeže sú tie časy, v ktorých si ty kvitla?

Nitra milá, Nitra, ty slovenská mati!
Čo pozrem na teba, musím zaplakati.

Ty si bola nekdy všetkých krajín hlava,
v ktorých tečie Dunaj, Visla i Morava;

Ty si bola bydlo kráľa Svatopluka,
keď tu panovala jeho mocná ruka;

Ty si bola sväté mesto Methodovo,
keď tu našim otcom kázal božie slovo.

Teraz tvoja sláva v tóni skrytá leží:
tak sa časy menia, tak tento svet beží!

15. Valaská (národná)

Po valasky od zeme!
Kto mi kozy zaženie?
„A ja by ti bol zahnal,
ale som sa vlka bál.“

Hojže, hojže, bača môj!
Tebe kožka a mne loj:
Tebe kožka na dudy
a mne lojík pod zuby.

Hoj, cic koza kozyna!
Daj nám syra gazdina;
Ak nám syra nedodáš,
slabých chlapov vychováš.

Výboh! Výboh, kde si bol,
kde si taký umokol?

„Bol som tam za horami,
pásol som tam barany.“

Štyri kozy, piaty cap,
kto vyskočí, bude chlap:
I ja by bol vyskočil,
ale som sa potočil.

Poza bučky, poza peň,
podže bratu, podže sem:
Poza bučky a klady,
tancuj, šuhaj, kýms mladý.

Poza bučky, poza peň,
vyberiem si, ktorú chcem:
Vyberiem si devečku
ako bielu ovečku.

Vyberiem si za ženku
bystrú, švárnú Slovenku:
Vyberiem si Ančicu,
čo vie varit' žinčicu.

16. Pod Kriváněm (národná)

Hej, pod Kriváněm to jest krásný svět,
tam rostou chlapci bystří jako květ;
Nebe tam jen jasně svítí,

tam má každý vesel býti
pod Kriváněm!

Tam rostou švárné, bystré děvčata,
šuhajkům věrné jak holoubčata,
jich milé slovenské zpěvy
veždy jen veselost jeví
pod Kriváněm!

Tam žijí bujní, smělí valaši
v lesnatých horách na svém salaši;
Mají másla, sýra dosti
i žinčice do sytosti
pod Kriváněm!

Tam háborníci železo kují,
peněz majíce, pak se radují,
muž na poli pilně oře,
žena přede len na dvoře
pod Kriváněm!

Když trouba hlasná zove do pole,
brániti milé otcovské role:
Každý se paloše chopí,
švihne na kůň, bere kopí
pod Kriváněm!

*Když volá dále Králův svatý hlas
do boje za vlast' jít ve hrozný čas,
každý spěchá hned tam jíti*

UŽ SLOVENSKO VSTÁVA, od J. Matúšky.

Rúzne.

TENORI. *p*

Nad Ta = trou sa blý = ska, hro = my di = vo bi = jú,

BASSI. *p*

f nad Ta = trou sa blý = ska hro = my di = vo bi = jú, *ff* Ne = boj = me

f sa bra = tia, veď sa o = ny ztra = tia: *mf* Slo = vá = ci o = ži = jú. *mf*

F.G. 1970.

*za Krále, za vlast' zemříti
pod Kriváněm!*

*A když ukrutní hrozí tyrani
potupit slávu a dát jí rany
chrabrý šuhaj za ní vylej
věrně i ostatní krůpěj
pod Kriváněm!*

17. Von do poľa
(Eugen Vrahobor Šparnensis
Zlatiborský, 1827 – 1853)

Von do poľa, junač mladá!
V tebe národ nádej skladá,
jarný čas je, čas nádeje,
s ním i rodu deň sa skveje.

Von do poľa, junač mladá!
V tebe národ spásu hľadá,
nechže tvoje mladé sily
vykúpi z biedy rod milý.

Von do poľa, junač mladá!
Zahor pomstou, kde je zrada
a vypál' to peklo zlosti,
kde sa vrah tvoj v hriechoch hostí.

Von do poľa, junač mladá!
V mladom duchu veľká vláda,
z veľkej vlády veľké činy,
všetko ku sláve otčiny!

Von do poľa, junač mladá!
Národ tvoju pomoc žiada,
zbraň tvoja krvou zmočená,
donesie rodu spasenia.

Von do poľa, junač mladá!
Ži, mri v boji za rod rada;
Veď i hroby tvoje budú
slávou slovenskému ľudu!

18. Dumka
(August Horislav Krčméry, 1822 – 1891)

V mojom ty srdci žiješ, rod milený!
V tebe sú moje túžby i nádeje;
A trebárs mrtvý si a pohanený,
mrtvosť a hana život do mňa leje:
Keď ty živoríš, ja sily napínam,
slovom i spevom z hrobu ťa odklínam.

A keď i slovo do sveta hodené
stuchnutou tvojou dušou nezatrasie;
A pieseň zvučná srdce umorené
z mrtvoty viacej k žitiu nepovznesie:

Ja neprestanem hovoriť i spievať,
a moje city do prstov ti vlievať.

Ved' čo len jednu slabú iskru vznieti
hlas môj túžobný – už mi z nej zasvieti
radosť i viera, že i tá mrtvota
má v sebe skrytú budúcnosť života;
A že keď udrie vzkriesenia hodina
v sile sa zjaví slovenská rodina.

19. Bolo – bude

(Samo Chalupka, 1812 – 1883)

Veje vetrík, veje, od Tatry k Dunaju:
Smutné hlasy idú po slovenskom kraji.

Po slovenskom kraji také idú hlasy:
Že sa pominuly tie slovenské časy.

Časy naše, časy, časy našej slávy,
keď nad Nitrou viali slovenské zástavy.

Hoj Nitro, zlatý trón kráľa Svatopluka,
čo raz naň pomyslím, srdce vo mne puká.

*Boli sme my, boli, medzi národami,
ako ten náš Kriváň nad tými Tatrami.*

*Bol ten náš kraj v kvete, ale ten kvet zvadol:
Dobrá noc, Slováci, váš deň už zapadol.*

*A čo aj zapadol, ved' on zase svitne,
ten náš slovenský kraj v nový kvet vykvitne.*

Hore sa, Slováci, hore sa! – a Boh dá,
bude Slovák ešte, čím býval inohdá.

Stojí, ešte stojí Kriváň nad Tatrami:
Bude Slovák, čím bol medzi národami.

20. Hej len vždy veselo

(Karol Kuzmány, 1806 – 1866)

Hej len vždy veselo:
Cic kozy kozina!
Ešte nám nebila
poslednia hodina!

Červené vínečko:
Chlapci, napime sa!
Zadudaj, zadudaj:
Chlapci, zatočme sa!

Po horách, po dolách
letí spev slovenský:

Nože len užime
ten vek náš mládenský!

Hej vy naše hole,
vy ste naše hrady:
Od vekov Slovákov
mávaly ste rady.

Bystrá voda tečie
dolu dolinami:
Bystrí chlapci rastú
tu medzi Tatrami.

Hej, bystrí a smelí,
veselí Slováci:
Trenčania, Turčania,
Zvolenci, Liptáci.

Zdraví, jako lipa,
mocní, jako duby,
Jak sa cudzý zblíži;
Ukážu mu zuby!

Stojí Tatra, stojí,
i Kriváň rohatý;
Cic kozy, kozina
Cic Pišta fúzatý!

21. Zdravica (národná)

Hore Váhom, dolu Váhom
dúha vodu pije.

Kto Slováka zamiluje,
nech žije, nech žije!

22. Miluj národ otcov (Mladen, ? – ?)

Ako ruža, keď ju vlny Váhu schytia.
Ako lístok, keď ho zhelce víchrov vytia.

Ako kvietok mrazom zničený na poli,
tak zahynie, kto sa oddá sveta vôli!

Načo tvoja mladosť, nač ti boli krásy?
Keď si poslúchala zvodné zradcov hlasy?

Kvitla si jak ruža, ako tá fijala,
láska ťa kojila, lúbosť pestovala.

Bolas' dcérou neba a krásy milenkou:
A už nad stratenou mám plakať panenkou?

Lúbili ťa ľudia, junáci ťa ctili
a ty za života chceš ísť do mohyly?

Kto národ neľúbi, ten ťa hnusne zvodí!
Ten je synom pekla, z podlosti sa rodí!

Miluj národ otcov ako seba, drahá,
kto národu slúži, tomu Boh pomáha.

*Kto miluje národ, ten zná milenku ctíť;
Kto v službe národa, toho môžeš ľúbiť.*

*Ten hodný je junák tvojej, krásna, lásky!
S tým ťa môžem spojiť Božie, večné sväzky.*

23. Mlynárka a húska (národná)

Kázala mi mati biele húske hnati
ta dolu, ta dolu k mlynárovej hati.

Chytila mlynárka širokú lopatu,
zabila mi húske najkrajšiu, kochlatú.

Počkaj len, mlynárka, čo sa tebe stane,
ak moja husička na nohy nestane.

Hotuj sa, mlynárka, do mestského práva,
lebo moja húska na nôžky nestáva.

Počkaj len mlynárka, urobím ti škodu,
stanem na mlynicu, odrazím ti vodu!

24. Anička urošená (národná)

Anička dušička, kde si bola,
že si si čižmičky zarosila?
Bola som v hájičku,
žala som trávičku, duša moja.

A ja som po tri dni trávu kosil,
ešte som si čižmy neurosil.
A ja som hrabala,
teba som čakala, duša moja.

25. Večerný zvon

Milo sa večierkom ozýva zvon,
a šepká dušičke: Bohu sa skloň!

Bohu vzdal poklonu, Jemu sa kor,
Jemu na slávu zvuč aj ty, náš zbor!

26. Odsúdený (národná)

Čie sa to ovečky na tom grúni pasú?
To sú Janíkové, čo ho vešať budú!

A keď ho už viedli cez to šíre pole,
milá naňho volá: Vráť sa, srdce moje!

Akože sa vrátim, keď som okovaný?
Čakajú ma kati pod šibenicami.

Nevešaj ma, kate, nevešaj ma hore,
kým sa ja odberiem od otca, matere.

27. Ohlas, pozri 1.

OHLAS od A. Sládkoviča.

Nápev slož. **J. L. Bella.**

Velebne a nadchnute.

TENORI.

mf

Slo = ven = ský brat! ob = jím si mat, ľub ver = ne ob = ja = tú; zem slo = ven =
 Nuž po = vďač = né k Bo = hu o = ko a mo = dlit = bu svä = tú! slo = ven = skú

BASSI.

mf

ská je tvo = ja mat, mi = ľuj zem tú svä = tú! Zem tá je krás = na slá = vna časť
 zem, tú svo = ju mat, že = hnaj ľu = by bra = tú! Ší = re = ho sve = ta o = na je

dolce. pp

vsve = ta de = sa = ti = ne: ak dá ter pet,*) zhy = nút ne = dá Bôh tol' kej ro = di = ne!
 slá = vna de = sa = ti = na: ter pet mô že, lež zhy = nút nie Slo = ven = ská ro = di = na!

p *f* *dôrazne.* *f*

p *f* *dôrazne.* *ff*

*) Kde sa v obecnej reči užíva „r“ jako samohláska, tam treba vo speve predložiť polohlásku podobnú zvuku „e“; aby speváci na toto pravidlo nezabúdali, vkladám všade „e“ pred „r“ samozvučnú.

Nahrané 2. – 3. júla 2022 a 16. októbra 2022 v Mestskom kultúrnom a informačnom stredisku v Stupave.

Recorded on July 2–3, 2022 and October 16, 2022 at the City Cultural and Information Center in Stupava.

Hudobná réžia / Music director: Juraj Tomka

Zvuková réžia / Recording engineer: Viliam Chovanec

Editing & sound mastering: Juraj Tomka, Tomáš Šelc, Viliam Chovanec

Sprievodné texty / Sleeve notes: Vladimír Godár

Preklad / Translation: Zuzana Godárová, John Minahane

Fotografie / Photos: Gustavo Pizano, Renatka Kuchar, Daša Šimeková, Ľubica Habart

Design & layout: Peter Beňo

Fotografie J. L. Bellu a pôvodného vydania sú súčasťou zbierkového fondu Slovenského národného múzea – Hudobného múzea v Bratislave.

The photographs of J. L. Bella and the original edition are deposited in the Slovak National Museum–Music Museum in Bratislava.

© Hudobné centrum, 2023

HC 10061

SOZA / BIEM R35 0050-2-131

J. L. Bella.